

Aile Danışması Süreç Yönetimi Modeli Temelli Vaka Formülasyonu ve Müdahale Planı: Örnek Ahlat Ağacı Filmi*

Family Counseling Process Management Model-Based Case Formulation and Intervention Plan: The Wild Pear Tree Example

Asiye Dilber

Öz. Türkiye’de son yıllarda üniversite eğitiminin ardından aile evine dönen, iş hayatı ve eğitim hayatında yer almayan genç yetişkin nüfusu artmaktadır. Çocukları evden ayrılan aile evresinde olan ailelerin aile sisteminde meydana gelen bu yeni durumlara uyum sağlayabilmesini destekleyen psikolojik destek hizmetlerinin önemi artmaktadır. Bu çalışmanın amacı çocukları evden ayrılan aile yaşam döngüsü evresinde olan aile için Aile Danışması Süreç Yönetimi Modeli (Aile-DSYM) temelli vaka formülasyonu ve müdahale planı hazırlanmasıdır. Olgu sunumunda Ahlat Ağacı filmine konu olan dört kişilik çekirdek aileye yönelik vaka formülasyonu ve müdahale planı sunulmuştur. Aile-DSYM temelli aile danışması programı bir ön görüşme, beş oturum ve iki izleme oturumundan oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler. Çocukları evden ayrılan aile, bumerang çocuk, aile danışmanlığı, ahlat ağacı.

Abstract. In recent years, there has been an increase in the number of young adults in Turkey who return to their family homes after completing their university education and do not participate in either the workforce or further education. The importance of psychological support services that help families in the stage of their family system where children have left home adapt to these new situations is increasing. The aim of this study is to prepare a case formulation and intervention plan based on the Family Counseling Process Management Model (Family-CPMM) for families in the family life cycle stage where children have left home. In the case presentation, a case formulation and intervention plan were presented for a four-member nuclear family featured in the film “The Wild Pear Tree.” The Family Counseling Program based on the Family-CPMM consists of an initial consultation, five sessions, and two follow-up sessions.

Keywords. Family with children leaving home, boomerang children, family counseling, the wild pear tree.

Asiye Dilber

Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı Doktora Öğrencisi
e-mail: asiye.dilber@gmail.com

Geliş/Received: 24/07/2025

Kabul/Accepted: 24/08/2025

<https://doi.org/10.58434/apdad.1749141>

*Bu çalışma 26. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association

Aile, bireylerin duygusal bağılıklar ve roller aracılığıyla karşılıklı etkileşim içinde olduğu, sistematik ve bütüncül bir yapıdır. Bu yapının özellikleri ve işleyişi, aile içi etkileşimler ve dışsal faktörlerle şekillenmektedir (Iwanski vd., 2023). Aile yapısı ve bu doğrultuda yapılan sınıflandırmalar, kültürel öğelere ve tarihsel zamana göre değişiklik göstermektedir. Ailenin tanımı, yapısı ve böylelikle oluşturulan sınıflandırmalar çekirdek, geçiş ve geniş aile şeklindedir (Yılmazçoban, 2008). Aile yapısını ele alan yaklaşımlar, sınıflamaları belirlerken genellikle ailenin yapısını evlilik biçimleri, hane halkı sayısı, otorite örüntüleri ve aile içi ilişkiler kriterlerini göz önünde bulundurmaktadır (Taylan, 2009). Dünyada genellikle yapısal olarak iki temel aile biçimi ele alınmaktadır. Aile üye sayısı ve otorite dinamiklerine göre geleneksel geniş aile ve çekirdek ailedir (Karataş, 2001; Taylan, 2009).

Geleneksel geniş aile yapısı, toplulukçu değerlerin baskın olduğu, kuşaklar arası dayanışmanın güçlü biçimde sürdüğü, otoritenin büyük ölçüde yaşça büyük bireylerde toplandığı bir aile modelidir. Bu yapı, genellikle kırsal yaşam koşullarında ortaya çıkan ve geniş ailenin birlikte yaşamasını içeren bir formdur. Geleneksel ailede roller daha katı biçimde tanımlanmış, bireysel ihtiyaçlardan ziyade topluluk yararının öncelendiği bir işleyiş hakimdir (Karataş, 2001). Çekirdek aile ise; anne, baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan, daha çok sanayileşme ve modernleşmenin etkisiyle ortaya çıkan bir aile yapısıdır. Türkiye’de özellikle hızlı şehirleşme, iç ve dış göçler, sanayileşme ve toplumsal değişimlerin etkisiyle geleneksel geniş aile yapısından çekirdek aile modeline doğru bir geçiş gözlemlenmektedir (Yılmazçoban, 2008).

Tipik olarak iki ebeveyn ve onların biyolojik çocuklarından oluşan çekirdek aile, daha geniş bir akraba ağını içeren geniş aile sistemleriyle sıklıkla karşılaştırılmaktadır. Çekirdek ailelere doğru evrim, genellikle farklı aile yapılarını gerektiren kentleşme ve sanayileşme gibi sosyo-ekonomik değişikliklerle bağlantılıdır (Allendorf, 2012; Choi, 2016). Alanyazındaki araştırmalar çekirdek aile yapısının, kendi kendine yeten bir birim olarak işlev görmesi ve daha fazla mahremiyet sunmanın yanı sıra, geniş ailelere kıyasla destek sistemlerinin azalmasına yol açabileceğini ve bunun da hem stres düzeylerini hem de psikolojik

sağlığı etkileyebileceğini ortaya koymaktadır (Alya ve Kanwal, 2018; Khalid vd., 2021; Lodhi vd., 2021). Aile sistemleri teorisi ise, aile üyelerinin karşılıklı belirleyicilik içerisinde olduğunu ve çekirdek ailede yaşanan stresin tüm üyeleri etkilediğini öne sürmektedir. Araştırmalar, geniş aile desteği olmadığında çekirdek ailelerin zorluklara karşı daha kırılgan olabileceğini göstermektedir (Klever, 2005; Mehta vd., 2009; Kishino vd., 2023).

Çekirdek aile yapısında otorite daha çok ebeveynler arasında paylaştırılmış, çocukların bireysel gelişimi ve eğitimi daha fazla önem kazanmıştır (Karataş, 2001). Yılmazçoban (2008), 'Türkiye'de genel kanının aksine geniş ailenin sanıldığı kadar yaygın olmadığı, ancak çekirdek aile yaygın olmasına rağmen kültürel yapı nedeniyle geniş ailenin işlevsel yönlerinin sürdüğü vurgulanmaktadır. Bu durum, yardımlaşma ve dayanışmacılık ilkelerinin toplumsal ilişkilerde hâlâ belirleyici olmasıyla açıklanabilmektedir. Öte yandan 'Türkiye'deki çekirdek ailelerin, özellikle cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel rollere büyük önem vermeye devam ettiği söylenebilir. Araştırmalar, çekirdek aile yapısının yaygınlaşmasına rağmen, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin beklentilerin katı olmaya devam ettiğini ve bakım sorumluluklarının çoğunlukla kadınlara yüklendiğini göstermektedir (Erdem vd., 2022).

Aile, kendine özgü bir yapı, düzen ve işleyişe sahip bir sistem olarak değerlendirilir. Aile yaşam döngüsü ise, evlilikle başlayıp eşlerin ölümüyle sona eren bir süreçtir ve bu döngü, kültürel ve toplumsal bağlama göre değişkenlik gösterebilen belirli evrelerden oluşmaktadır (Selman ve Uçar, 2017). Aile yaşam döngüsü, aile yapısında ve işleyişinde zaman içerisinde ortaya çıkan değişimleri tanımlamaktadır. Bu yaklaşım, bireyin yaşam evrelerini göz ardı etmeksizin aileyi bir bütün olarak sistem perspektifiyle ele almaktadır (Carter ve McGoldrick, 2005).

Alanyazında aile yaşam döngüsü evrelerini açıklayan çeşitli modeller yer almakla birlikte ilk versiyonu Evelyn Millis Duvall tarafından 1956 yılında geliştirilmiştir (Gladding, 2011). Başlarda evli çiftler, küçük çocuklu aileler, ergenlik döneminde çocuğu olan aileler ve yetişkin çocuklu aileler olmak üzere dört evreden oluşan model geliştirilerek sekiz evreye çıkarılmıştır (Glick, 1989; akt. Nazlı, 2015). Buna

göre aile yaşam döngüsü; evli çiftler, bebekli aileler, okul öncesi dönemde çocuğu olan aileler, okula giden çocukları olan aileler, ergenlik çağında çocukları olan aileler, hareket eden merkezler olarak aileler, orta yaşlı anne-baba ve aile üyelerinin yaşlanması evrelerinden oluşmaktadır (Nystul, 1993; akt. Nazlı, 2015).

Tipik orta sınıf bir çekirdek ailenin yaşam döngüsünü açıklayan bir diğer aile yaşam döngüsü modeli ise Carter ve McGoldrick tarafından 1980 yılında geliştirilen, altı evreden oluşan aile yaşam döngüsü modelidir (Nazlı, 2015; Erkan ve Uyar, 2021). Bu modele göre aile yaşam döngüsü; 1) bekar genç yetişkinler-evden ayrılma 2) yeni evli çift 3) küçük çocuklu aileler 4) ergen çocuklu aileler 5) çocukları evden ayrılan aileler 6) ileri yaştaki aileler olmak üzere altı evreden oluşmaktadır.

Her yaşam döngüsü evresinde aile üyelerinin değişen rol ve görevleri bulunmaktadır. Aileler de bireyin gelişimine benzer şekilde bir sistem olarak yaşam değişimlerinin boyutlarına uyum sağlayarak değişmekte, büyümekte ve gelişmektedir (Hallaç ve Öz, 2014). Aile yaşam döngüsündeki her bir evrede aile üyelerinin birtakım kritik gelişimsel görevleri ve bu doğrultuda olası krizlerle karşılaşma olasılıkları bulunmaktadır (Gladding, 2011; Nazlı, 2015).

Aile-DSYM kapsamında hazırlanan bu çalışmada 2018 yapımı, Nuri Bilge Ceylan tarafından yönetilen Ahlat Ağacı filmine konu olan Karasu ailesine yönelik aile danışma süreci tasarlanmıştır. Vaka formülasyonunda filmin ilk 2 saat 30 dakikalık bölümü temel alınarak Karasu ailesinin oğlu Sinan'ın üniversite mezuniyeti sonrası aile evine döndüğü sürece odaklanılmıştır. Bu çalışmada filmin son kısmının dahil edilmemesinde aile üyelerinden baba İdris'in emeklilik dönemine odaklanmasıyla farklı bir aile yaşam döngüsüne geçilmiş olması etkili olmuştur. Karasu ailesi, Çanakkale'nin küçük bir ilçesinde yaşayan, çocukları evden ayrılan aileler yaşam döngüsü evresinde olan dört kişilik bir çekirdek ailedir.

YÖNTEM

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü PDR doktora programı Evlilik ve Aile Danışmanlığı Uygulamaları dersi kapsamında, vaka formülasyonu ve müdahale planı hazırlanacak bir aileyi konu alan film belirlenmiştir. Aile-DSYM modeli bir aile danışmanlığı süreci tasarlandığı için film belirlenirken Türk aile yapısının özelliklerini yansıtan aileyi konu alması kriter olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda 2018 yılı yapımı, yönetmenliği Nuri Bilge Ceylan tarafından yapılan Ahlat Ağacı filmi ve bu filme konu olan Karasu ailesi belirlenmiştir. Bu doğrultuda çalışma, araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılan bir olgu sunumudur.

Doküman analizi, mevcut belge ile kayıtların incelenmesi yoluyla veri toplama sürecidir. Bu yöntem, belirli bir amaç doğrultusunda kaynakları tespit etme, inceleme, notlar çıkarma ve elde edilen bilgileri değerlendirme aşamalarını içermektedir (Karasar, 2005). Öte yandan bu yöntem, araştırmanın odaklandığı konu ya da konulara ilişkin bilgi barındıran belgelerin analiz edilmesi süreci olarak da ifade edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Filmin Özeti

Senaryosu Nuri Bilge Ceylan, Ebru Ceylan ve Akın Aksu tarafından yazılan Ahlat Ağacı filmi, Çanakkale'nin Çan ilçesinde yaşayan alt-orta sosyoekonomik düzeyde bir çekirdek ailenin öyküsünü ele almaktadır.

Asuman karakteri (Bennu Yıldırımlar) 40'lı yaşlarda, çocuk bakıcılığı yapmakta, muhtemelen ortaokul mezunu; İdris karakteri (Murat Cemcir) 50'li yaşlarda, sınıf öğretmenliği yapmaktadır. Sinan karakteri ise (Doğu Demirkol) 23 yaşında, üniversiteden yeni mezun olmuş, öğretmenlik ataması beklemekte; Yasemin ise 14-15 yaşlarında bir lise öğrencisidir.

Karasu ailesinin geleneksel yapıda bir aile olduğu görülmektedir. Ev işleri genellikle anne tarafından yapılmakta, evin ekonomik sorumluluklarının baba tarafından yerine getirilmesi beklenmekte ancak babanın kumar bağımlılığından

dolayı bu sorumluluğu tam olarak yerine getirmediği için ailede çatışmaları yaşanmaktadır. Ailenin hem esnafa hem de bankalara yüklü borçları bulunmaktadır. Borçlardan dolayı evlerini satmak zorunda kalmışlar, mevcut durumda ise İdris'in maaşının büyük bir kısmı borçlar için kesilmektedir. Asuman ise evin ekonomik ihtiyaçları için çocuk bakıcılığı yapmaya başlamıştır. Anne ve çocuklar, ekonomik sorumlulukları yerine getirmediği için baba İdris'e karşı suçlayıcı ve öfkeli bir iletişim dili kullanmakta (örneğin filmin 06.20-30 dakikası), baba İdris ise patavatsız iletişim dilini kullanarak sorunları görmezden gelmektedir.

Emekliliği yaklaşan İdris, uzun yıllardır sınıf öğretmenliği yapmaktadır. Şimdi ise toplumun gözünde itibarını yitirmiş, borç batağında yaşayan, yalnızlaşmış bir baba figürüdür. Kumara olan düşkünlüğü ve ekonomik başarısızlığı nedeniyle ailesi tarafından saygı görmeyen (örneğin filmin 77-91. dakikaları), çevresince küçümsenen bir adam hâline gelmiştir. Yaşadıkları ilçedeki esnaf, oğlu Sinan'dan babasının borçlarını ödemesi için yardım istemektedir. İdris ise, oğlundan sigara-yemek parası istemektedir. Aile üyeleri genel olarak baba İdris'in at yarışı oynaması ve sorumluluklarını yerine getirmemesinden dolayı sıklıkla eleştiren, suçlayan ve sözlerini önemsemeyen bir tutum içerisinde. Sinan babasının ganyan bayiiinde vakit geçirmesinden rahatsız olduğunu şu replikler ile ifade etmektedir (filmin 77. dakikası); *"Kendi bataklığına bizi de çekiyorsun. Etrafındaki herkes senin yüzünden bu kadar mutsuzken bu ne rahatlık?"*.

İdris, aile üyelerinin öfkeli ve suçlayıcı tutumlarını görmezden gelmekte, sorunları şakaya vurmaya çalışmaktadır. İdris, babasının evinin bulunduğu köyde vakit geçirmekten keyif almakta, günlerinin büyük bir bölümünü köyde geçirmektedir. Aile üyeleri ise İdris'in köyde yaptığı işleri küçümser bir tutum içerisinde. İdris oğlundan köydeki işlere yardımcı olmasını istediğinde Sinan, isteksiz davranmaktadır. Köy evinde İdris'in çok sevdiği bir köpeği bulunmaktadır. Filmin 154. dakikasında Asuman İdris'in, onu suçlamayan tek canlının köpeği olduğunu söylediğini ifade etmektedir. Bu sahne ile İdris'in aile sistemi içerisinde kendini anlaşılmamış ve yalnız hissettiği görülmektedir.

Asuman 16 yaşında iken sosyal çevrenin uyarılarını dikkate almayarak İdris’le kaçarak evlenmiştir. Evliliklerinin ilk yıllarında eşinin sosyal çevresinde daha saygın biri olduğu, müdürlerle vakit geçirirken şimdilerde at yarışı oynayan gençlerle arkadaşlık ettiğini belirterek eşine karşı saygısının azaldığını ifade etmektedir. Asuman, İdris’e karşı ekonomik sorumsuzluklarından dolayı suçlayıcı ve öfkeli bir iletişim tarzı benimsemektedir. Ekonomik sıkıntılardan dolayı çocuk bakıcılığı yapmaya başlamıştır. İdris’le olan iletişimde genellikle Sinan’ın aracılık etmesini istemektedir. Elektrik faturasını ödemesi için İdris’ten para istenmesi gerektiğinde Sinan’ı İdris’in iş yerine göndermiş, Sinan parayı alamadığında Sinan’a öfkelenerek erkek olarak zorla o parayı alması gerektiğini söylemiştir. Ancak oğlu Sinan babasına işe yaramaz diye hitap ederek eleştirdiği sahnede *“Ne olursa olsun o senin baban, çocukluğunuz bolluk içinde geçti, seni üniversitede okuttu”* (filmin 91-93. dakikaları arası) gibi söylemlerde bulunarak İdris’i evin bir otoritesi olarak korumaya çalışmaktadır. Ancak film genelinde Asuman sıklıkla oğlu Sinan’la eşi İdris’i eleştirdikleri konuşmalar yapmaktadır.

Sinan karakteri; üniversiteyi bitirip memleketi Çan’a geri dönen, yazar olmak isteyen, entelektüel birikimi olan bir gençtir. Öğretmenlik bölümünden mezun olmuştur ve atama beklemektedir. Atanamadığı için filmin sonlarına doğru askerliğini yapmak için aile yanından tekrar ayrılmıştır. Aynı zamanda şiirsel bir anlatıyla yazdığı kitabını bastırmak ister; ancak ne ailesi ne de kasaba halkı bu hayalini ciddiye almaktadır. Bu yönüyle Sinan hem ailesinin yaşadığı taşraya hem de gitmek istediği entelektüel dünyaya tam anlamıyla uyum sağlayamamaktadır. Sinan’ın babası İdris ile ilişkisi çatışmalıdır. Babasını başarısız, sorumsuz ve toplumda itibarsızlaşmış biri olarak görmektedir. Ona karşı bir öfke, utanç ve hayal kırıklığı hissettiği gözlenmektedir. Babasını eleştirmek için sıklıkla annesiyle ortaklık kursa da annesi babasından yakındığında İdris’le kaçarak evlendiğini hatırlatarak şikâyet etmeye hakkı olmadığını belirtmektedir.

Yasemin karakterine filmde oldukça kısıtlı yer verilmektedir. Lise öğrencisi olduğu anlaşılmaktadır. Yasemin genellikle evde annesi ile birlikte vakit geçirirken görülmektedir. Yasemin’in genellikle ağabeyi Sinan ve babası İdris’e karşı öfkeli bir tutum benimsediği gözlenmektedir. İdris’in bir istekte bulunduğu

sahnede Yasemin öfkeyle babasının kendisinin yapmasını söylemektedir. Ağabeyi Sinan ile de işbirliği yapmaktan çok çatışma halindedir.

Film boyunca aile genellikle birbirinden ayrı zamanlarda yemek yemektedir. Aile üyelerinin birlikte yaptığı herhangi bir sosyal etkinlik yoktur. Öte yandan ailenin dış çevre ile sosyal ilişkileri kısıtlıdır. İdris, ilçedeki yaşlıları karşısında itibarı zedelendiği için genellikle kendinden yaşça küçük kişilerle sınırlı vakit geçirmektedir. Asuman'ın ise herhangi bir sosyal ilişkisine rastlanmamıştır. Apartmandaki komşulardan acil durumlarda para istediği görülmektedir.

Aile DSYM'ye göre Aile Sisteminin Değerlendirilmesi ve Vaka Formülasyonu

Aile-DSYM'de vaka formülasyonu için aile sistemini bütüncül olarak değerlendiren 9 boyut temel alınmaktadır. Ön görüşme ve birinci oturumda aile sisteminin 9 boyutu hakkında bilgi toplanarak vaka formülasyonu ve müdahale planı tasarlanmaktadır (Nazlı, 2020; Nazlı, 2025, baskıda). Bu başlıkta önce Karasu ailesinin sistemi literatür ile tartışılmış, sonra Aile-DSYM temelli 9 boyutta değerlendirme ve vaka analizi yapılmıştır.

Karasu Ailesi, Ahlat Ağacı filmine konu olan Karasu ailesi, Duvall'ın aile yaşam döngüsü modeline göre hareket eden merkezler olarak aile evresindedir. Bu yaşam döngüsü evresinde genç yetişkinleri iş, askerlik ve evlilik için özgür bırakma ve destekleme görevi bulunmaktadır (Nystul, 1993; akt. Nazlı, 2015). Karasu ailesinde de Sinan üniversiteden yeni mezun olmuş, öğretmen ataması sınavları ve yazarlık denemeleri ile ilgilenme, askerlik gibi süreçleri deneyimlemektedir. Bu noktada aile üyelerinin Sinan'ı iş seçenekleri hakkında özgür bıraktığı ancak yeterince destek sunmadığı gözlenmektedir. Aile üyelerinin Sinan'ın hazırlandığı öğretmenlik atama sınavına ilişkin bilgilerinin kısıtlı olduğu, yazarlık denemelerinden ise geç haberdar oldukları gözlenmektedir.

Karasu ailesinin Carter ve McGoldrick'in modeline göre ise "çocukları evden ayrılan aile" evresinde karşılaşılabilecek olası krizlerle benzer krizler yaşadığı söylenebilir. Bu evrede çocukların üniversite eğitimi, kariyer hedefleri, evlilik ya

da benzeri nedenlerle aile evinden ayrılması, anne ve babaların çocuklara yönelik günlük sorumluluklarının sona ermesiyle birlikte boş yuva olarak adlandırılan bir yaşam evresine girmelerine yol açmaktadır. Çocukların evden ayrılması, çiftlere birbirleriyle yeniden yakınlaşma fırsatı sunarken, bu dönem aynı zamanda ekonomik, cinsel, köken aile ve yetişkin olma yolundaki çocuklarla sorunlar yaşanabileceği bir geçiş sürecidir (Gladding, 2011).

Öte yandan son yıllarda gençlerin ailelerinin yanında kalma süresinin uzadığı, “bumerang çocuklar” adı verilen bu çocukların aileden ayrılmakta zorlanmalarının ya da tekrar ailelerinin yanına dönmelerinin temelinde ekonomik sıkıntılar, iş bulma güçlüğü ve bağımsızlığa geçişe dair isteksizlik gibi faktörler yer almaktadır (Clemens ve Axelson, 1985; akt. Gladding, 2011). Bu geri dönüşler yalnızca ekonomik nedenlerden değil mezuniyet, ayrılık, boşanma gibi yaşam döngüsü geçişlerinden de etkilenmektedir (South ve Lei, 2015).

Gladding (2011), genç-yetişkin çocukların aileden ayrılmamasının ebeveynler ve çocuk arasında gerginliğe yol açtığını vurgulamaktadır. Aileye geri dönen genç yetişkinlerin kendi yaşamlarına dair karar alma süreçleri ile aile içindeki kuralların çakışması, otorite çatışmaları ve rollerin belirsizleşmesi gibi sorunlara neden olabileceği söylenebilir. Doğan Bulut ve Asan (2020) tarafından yapılan araştırmada ise orta yaşta/çocukları evden ayrılan aile evresindeki ebeveynlerin evlilikte algılanan stres/rahatsızlık algısının diğer aile yaşam döngüsü evrelerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Alanyazındaki bilgiler doğrultusunda Karasu Ailesi’nde Sinan’ın eve dönüşüyle birlikte, anne Asuman’ın eşine yönelik sorunların çözümünde oğlunu arabulucu konumuna yerleştirmeye çalıştığı; bu durumun ise Asuman, İdris ve Sinan arasında bir üçgenleşmeye yol açtığı gözlemlenmiştir. Üçgenleşmeye ek olarak, baba İdris’in toplumda yaşadığı itibar kaybı ve aile içindeki otoritesinin zedelenmesi, ailedeki hiyerarşik yapının bozulmasına neden olmuştur. Bu durum, aile üyeleri arasında rol karmaşasına ve alt sistemler arasındaki sınırların belirsiz hale gelmesine yol açmaktadır.

Sinan’ın bireyselleşme çabası ise ailesinden duygusal olarak tam anlamıyla ayırışmaması nedeniyle sekteye uğramaktadır. Babasına öfke duymakla birlikte, onunla benzeşmekten de kaygı duymaktadır. Bu ikilem, Bowen’ın sistem kuramı

bağlamında, farklılaşma sürecinin tamamlanamamasıyla ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte, Sinan bireyselleşme süreciyle uyumlu bir biçimde kariyerine yönelik somut ve işlevsel planlamalar yapamamaktadır. Sinan'ın etkili bir kariyer planlaması gerçekleştirmesi, ailedeki hiyerarşik belirsizliklerin azalmasına katkı sağlayabilir.

Filmde İdris'in ailesi tarafından duygusal olarak dışlandığı gözlenmektedir. Ayrıca İdris'in, kendi kök ailesinde de özellikle babası tarafından sıklıkla eleştirildiği görülmektedir. Bu durum, kök ailesinde karşılanmayan duygusal ihtiyaçların şimdiki çekirdek aile sistemine de yansıdığını düşündürmektedir. Ailede genel olarak doğrudan, açık ve empatik bir duygusal ifade tarzının olmaması, aile üyelerinin kendilerini anlaşılmamış hissetmelerine, birbirlerine öfke duymalarına ve suçlayıcı bir iletişim tarzı geliştirmelerine yol açmaktadır. Öte yandan, aile üyelerinin tüm ailevi sorunların kaynağını yalnızca baba İdris'in ekonomik sorumluluklarını yerine getirmemesiyle ilişkilendirdikleri gözlemlenmektedir. Bu çalışmada Ahlat Ağacı filminin ilk iki saatlik bölümü temel alınarak Karasu ailesi Aile-DSYM'nin 9 boyutu temel alınarak değerlendirilmiştir.

Tablo-1'de Karasu ailesinin aile sisteminin dokuz boyutu çerçevesinde değerlendirilmesi yer almaktadır. Aile-DSYM'nin 9 boyutunun hakkında bilgilenmek için ilgili kaynakların incelenmesi önerilmektedir (Nazlı, 2020; Nazlı, 2025, baskıda).

Tablo-1: Karasu Ailesinin Aile-DSYM'de 9 Boyutu

9 Boyut	Derecelendirmeli Puan (1 en az ve 10 en fazla)
1. Bireysellik-bütünlük: Karasu ailesinde aile üyelerinin kendi bireyselliklerini yeterince koruyamadığı, kişisel gelişimlerini sürdürmesinin, başka bir deyişle bireysel kimlikleri ile aile sisteminde var olmalarının düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Aile üyelerinin diğer üyelerin mutluluğu için çabasının kısıtlı olduğu, başka bir	*Her bir aile üyesinin bireysellik düzeyi: 3 puan *Aile gestaltının bütünlük düzeyi: 3 puan

değişle bütünlük için üzerine düşen rol ve görevleri yerine getiremedikleri gözlenmiştir. Yetişkin aile üyelerinden olan Asuman, İdris ve Sinan'ın hem kendi kimliklerini oluşturmak, yaşam amaçlarını keşfetmek için kısıtlı çaba harcadıkları hem de aile bütünlüğü ve atmosferi için gereken rol ve sorumlulukları yeterli düzeyde yerine getiremedikleri gözlenmiştir.

2.Denge/Homeostazi: Karasu ailesinin değişimler ve gelişimsel krizler karşısında etkili problem çözme yöntemlerine başvurmadığı gözlenmiştir. Ailede dengeyi bozan en temel faktörün ekonomik krizler olduğu gözlenmiştir. Asuman'ın bu konudaki yakınmalarıyla baş etmek için genellikle İdris boş zamanlarında köy evine giderek evde daha az zaman geçirmektedir. Asuman ise eşiyile ekonomik konularda sorunları çözmek için Sinan'dan destek almaya çalışmaktadır. Sinan anne ve babasının ailede dengeyi bozan unsurlar karşısında hiçbir şey yapmadıkları hakkında şu repliklerle eleştirmektedir (filmin 79-91. dakikaları); “Zaman geçiyor tabii, durup sizin bir şeyler yapmanızı mı bekleyecekti?” Uzun yıllardır ekonomik krizlerle baş etmeye çalışan Karasu ailesinde dengenin uzun süre bozulduğu, böylelikle bireysel ve aile kaynakları ile toparlanamamasının aile bağlarını zayıfladığı görülmektedir.

*Ailenin dengesi: **4 puan**

3.Etkileşim-iletişim: Virginia Satir'in iletişim türleri göz önünde bulundurulduğunda Karasu ailesinde Asuman, Sinan ve Yasemin'in baba İdris'e karşı genellikle suçlayıcı iletişim tarzını benimsediği (filmin 96-98. dakikaları), İdris'in ise genellikle patavatsız iletişim tarzında olduğu gözlenmiştir.

Aile üyelerinin aile sistemindeki etkileşimin döngüsel olduğunu göz ardı ettiği, sorunların kaynağını İdris'in davranışları ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Karasu ailesindeki suçlayıcı, patavatsız iletişim tarzları ve

*Aile içi etkileşim: **3 puan**

*Her bir aile üyesinin kendisini ifade etme düzeyi: **3 puan**

etkileşimin döngüsellüğünün göz ardı edilmesinin ailenin duygusal atmosferini olumsuz etkilediği görülmektedir.

4.Kurallar: Karasu ailesi; açık, uzlaşmış ve esnek kurallara sahip değildir. Ailenin genel olarak düzensiz aile yapısına sahip olduğu, bu nedenle kuralların oldukça az olduğu söylenebilir. Ailenin genel kuralları ve çocuk yetiştirmeye özel kuralları yoktur. Özellikle Asuman ve İdris'in çocuklara karşı tutumları birbiriyle tutarlı değildir. Karasu ailesinde ebeveynlerle çocuklar arası hiyerarşinin oldukça zayıf olduğu gözlenmiştir.

*Aile sistemini düzenleyen kuralların net açık oluşu: **1 puan**

5.Alt sistemler ve sınırlar: Eş alt sisteminde; Asuman ve İdris, duygusal ve ekonomik ihtiyaçların giderilmesi, birlikte karar alma, çatışma yönetme, iş birliği yapma, geleceği planlama gibi alt sistemin gereken görevlerini yerine getirememektedir. Ailedeki temel problemin eş alt sisteminde sağlıklı iletişim kalıplarının olmamasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

*Eş alt sisteminin uyumu ve doyumu: **2 puan**
*Ebeveyn alt sisteminin uyumu: **2 puan**
*Kardeş alt sisteminin uyumu: **2 puan**

Ebeveyn alt sisteminde; ebeveyn tutumlarının tutarlı olmadığı, çocukların duygusal ve ekonomik gereksinimlerinin giderilmesi konusunda iş birliği yapamadıkları ve sorumlulukları paylaşmadıkları gözlenmiştir.

Kardeş alt sisteminde; Sinan ve Yasemin'in bir araya geldikleri anlarda birbirleriyle tartıştıkları, Yasemin'in ağabeyinin yazdığı kitaptan haberinin olmadığı gözlenmiştir. Kardeşler arası uyum ve dayanışma zayıftır. Ailede anne ve çocukların babaya karşı bir koalisyon oluşturdıkları gözlenmiştir. Alt sistemler arası sınırların oldukça belirsiz olduğu gözlenmiştir. Bazen evde eş alt sisteminin üstlenmesi gereken sorumlulukların Sinan'dan beklendiği görülmektedir.

6.Aile işlevi: Karasu ailesinin sağlıklı ailede bulunması gereken birlikte kaliteli zaman geçirme, temel ihtiyaçların karşılanması, ait olma ve sevgi ihtiyaçlarının paylaşımı,

*Ailenin genel işlevsellik düzeyi: **3 puan**

mizah anlayışı ve özellikle konuşarak ve uzlaşarak ‘*problem çözme*’ becerileri yeterince gelişmemiştir.

7.Kök aile ve diğer katmanlar: Ailenin genel olarak sosyal çevre ve kök aile ile ilişkisinin açık sistem özellikleri taşıdığı gözlenmiştir. Ancak bu açık sistemin sınırlarının oldukça geçirgen olduğu, sağlıklı bir boyutta olmadığı söylenebilir. Aile küçük bir ilçede yaşamaktadır. Esnaf ve diğer tanıdıklar, sıklıkla İdris’in borçlarından ve sorumsuzluğundan bahsetmektedir (örneğin dakika 85-86. dakikalar). Aile üyeleri ise sosyal çevreyle iletişimde İdris’i kötülemektedir. Asuman’ın anne-babası, İdris’in borçlarını ödemektedir (örneğin filmin 15-16. dakikalar). Çekirdek ailenin kendi içinde çözmesi gereken sorunları dış sistemden destek alarak çözmeye çalıştığı görülmektedir. Bu noktada kök aile ile sınırlar korunamamaktadır.

Film kapsamında ailenin devlet katmanında etkileşimi yansıtılmıştır. Aile üyeleri Devlet’in belirlediği kanun (örneğin Medeni Kanun) ve prosedürler çerçevesinde yaşamlarını sürdürmektedir. İdris’in kamuda çalışan devlet memuru (öğretmen) statüsü bulunmaktadır. Sinan ise atama beklemekte, mesleğini işe dönüştürmek için kadro başvurusu sürecindedir. Yasemin MEB sisteminde öğrenci rolünü üstlenmiştir.

Ailenin Dünya ve evren katmanları ile etkileşimi yansıtılmadığı için değerlendirilememiştir.

*Kök aile ile etkileşimi: **4 puan**

*Arkadaş/sosyal etkileşimi: **2**

puan

*Yerel sistem ile etkileşimi: **4**

puan

*Devlet ile etkileşimi: **4 puan**

*Dünya ile etkileşimi: --

*Evren ile etkileşim: --

8.Aile yaşam döngüsü: Karasu ailesi, Duvall’ın yaşam döngüsüne göre hareket eden merkezler olarak aile evresindedir. Carter ve McGoldrick’in yaşam döngüsüne göre ise çocukları evden ayrılan aile evresinin özelliklerini taşımaktadır. Ancak bu evrede son yıllarda görülen bumerang çocuk olarak Sinan eve geri dönmüştür. Bu yaşam döngüsü evrelerinde genç yetişkinleri iş, askerlik

*Ailenin yaşam döngüsüne uyum düzeyi: **2 puan**

ve evlilik için özgür bırakma görevi vardır. Sinan iş yaşamına atılma, askerlik gibi süreçleri deneyimlemektedir. Bu noktada ailenin Sinan'ı özgür bıraktığı ancak yeterince destek sunmadığı gözlenmektedir. Aynı zamanda aile üyelerinin içinde bulundukları yaşam döngüsü evresinin bu krizleri ile etkili şekilde baş edemediği görülmektedir. Sinan'ın işsizliğinden dolayı aileye dönmesi ise aile sistemindeki hiyerarşiyi olumsuz etkilemektedir.

9.Fizyolojik ve psikolojik problemler: İdris'in kumar bağımlılığı ailedeki iletişim sorunlarını ve aile bütünlüğünü olumsuz etkilemektedir. Aile bu sorunla etkili baş etme becerileri geliştirememiştir. Genellikle aile üyeleri, aile sistemindeki sorunların temel kaynağı olarak İdris'in bağımlılığını öne sürmektedir. Kendi davranışlarının bu soruna etkisini göz ardı etmektedir.

* Psikolojik sorunlar ile baş etme düzeyi: **2 puan**

Aile-DSYM'de *vaka formülasyonu* için aşağıdaki bilgilerden yararlanılır (Nazlı, 2025, baskıda). Karasu ailesine ilişkin ***vaka formülasyonu*** aşağıda yer almaktadır;

- **Ailenin yapısı:** Karasu ailesi; anne, baba, bir kız ve bir erkek çocuktan oluşan dört kişilik bir çekirdek ailedir.
- **Sosyo-demografik özellikleri:** Baba İdris 50 yaşında, lise mezunu, sınıf öğretmenidir. Anne Asuman 40 yaşında, ortaokul mezunu, çocuk bakıcılığı yapmaktadır. Yasemin 15 yaşında, lise öğrencisidir. Sinan 23 yaşında, lisans mezunu ve öğretmen ataması beklemektedir. Aile geleneksel yapıda, alt-orta ekonomik düzeydedir.
- **Ailenin 9 boyutu:** Karasu ailesinde, aile sisteminin dokuz boyutundan özellikle alt sistemler/sınırlar, etkileşim, kurallar, bireysellik/bütünlük, aile yaşam döngüsü ve ailenin işlevi boyutlarının zayıf olduğu gözlenmiştir (Tablo-1).

- **Ailenin mevcut sorunu/semptomu:** Aile içi iletişim ve etkileşim sorunları
- **Ailenin koruyucu ve risk faktörleri:** Karasu ailesinde, aile sistemindeki pek çok kriz ve soruna rağmen aile olmayı önemseyen geleneksel değerleri aileye bağlılık ve sadakatin koruyucu faktör olduğu düşünülmektedir. Ailenin kök ailesinden ekonomik destek alabilmesi, küçük bir ilçede yaşamaları ve esnafın kısa sürede olsa borçlarına tolerans göstermesi, babanın kamu memuru olması ve düzenli maaş alması da koruyucu faktörler olarak değerlendirilebilir. Risk faktörleri ise; eşlerin duygusal olarak kopuk olması, İdris'in kumar bağımlılığı, Sinan'ın işsizliği, ailenin borçları ve ailenin alt- orta sosyoekonomik düzeyde olmasıdır.
- **Öncelikle yapılandırılması önerilen boyutlar:** Karasu ailesinde öncelikle eş alt sistemi ve ebeveyn alt sistemi, aile kuralları ve etkileşim/iletişim boyutlarının yeniden yapılandırılması faydalı olacaktır.
- **Ailenin öngörülen değişim potansiyeli:** Aile üyelerinin etkili iletişim becerileri geliştireceği, birbirlerinin duygu ve düşüncelerine dair farkındalık geliştirme çabası gösterecekleri ve birincil düzeyde değişim gerçekleşeceği öngörülmektedir.
- **Danışma süreci sonunda hedeflenen birincil ve ikincil değişim kriteri:** *Eş ve ebeveyn alt sistemini güçlendirmek
*Ailede etkili iletişim ile duygusal atmosferi yeniden yapılandırmak
*Ailede kuralları yeniden yapılandırmak
*Sinan ve Yasemin'in kariyer planına destek olmak
- **Ailenin danışma sürecinden beklentileri ve motivasyonu:** Aile üyeleri birbiriyle sağlıklı iletişim kurmaya ve diğer üyelerin kendine düşen rol ve sorumlulukları yerine getirmesine dair beklentisi öngörülmektedir. Karasu ailesinde tüm üyelerin aile danışması sürecine etkin bir şekilde katılma motivasyonu olduğu düşünülmektedir.
- **Danışma sürecinin temel hipotezi:** Ahlat Ağacı filmindeki Karasu Ailesi, Aile-DSYM'nin 9 boyutu temelinde değerlendirilmiştir. Bu

değerlendirmeler doğrultusunda, Karasu Ailesi ile yürütülecek aile danışmanlığı sürecinin *temel hipotezleri* şunlardır:

1. Etkili iletişim ve problem çözme becerilerini güçlendirilerek ailenin duygusal atmosferinin daha işlevsel, güvenli ve destekleyici yapıya dönüşmesi sağlanır.
2. Kurallar yeniden yapılandırılarak aile üyelerinin rol ve sorumlulukları ve alt sistemlerin uyumlu ve işlevsel yeniden yapılanması sağlanır.
3. Sinan ve Yasemin'in kariyer planlaması desteklenerek kök ailesinden ayrışmaları ve bireyselleşmeleri desteklenir.

Aile-DSYM Temelli Müdahale Planı

Aile-DSYM, birincil ve ikincil önleme düzeyinde sunulabilecek hizmetleri kapsamaktadır. Birincil önleme düzeyi, ailenin henüz sorunları oluşmadan, üyelerin iyilik halini artırmak ve aile yaşam döngüsünde gelecekte karşılaşılabilecek gelişimsel krizleri kapsamaktadır. İkincil önleme düzeyinde ise ailenin sorunlarının yeni başladığı, tüm aile üyelerinin sorundan farklı şekillerde etkilendiği durumları kapsamaktadır (Nazlı, 2020). Bu doğrultuda Karasu ailesine ilişkin kurulan hipotezler göz önünde bulundurulduğunda aileye ikincil önleme düzeyinde aile danışmanlığı hizmeti sunulması uygun olacaktır. İkincil önleme düzeyinde sunulan Aile-DSYM hizmeti, oturumlar bir ön oturum, dört-altı oturum ve iki izleme oturumu şeklinde planlandığında işlevsel olacaktır (Nazlı, 2020; Nazlı, 2025, baskıda). Karasu ailesi için tasarlanan Aile-DSYM temelli müdahale planının bir ön oturum, beş oturum ve iki izleme oturumundan oluşması planlanmıştır. Aşağıda Karasu ailesine ilişkin Aile-DSYM temelli müdahale planı açıklanmıştır (Tablo-2).

Tablo 2: Karasu Ailesi İçin Müdahale Planı

Aile Profili - Ailenin yapısı: Çekirdek aile - Sosyo-demografik özellikleri: * Baba İdris 50 yaşında, üniversite mezunu, sınıf öğretmeni * Anne Asuman 40, ortaokul mezunu, ev hanımı ve çocuk bakıcılığı * Yasemin, 15 yaşında, lise öğrencisi * Sinan, 23 yaşında, lisans mezunu, atama bekliyor - Ailenin sorunu/semptomu: İletişim sorunu - Ailenin koruyucu ve risk faktörleri: *Aile olmayı önemseyen geleneksel değerler (aileye bağlılık/sadakat) (+) *Eşlerin duygusal olarak kopuk olması (-) *İdris'in kumar bağımlılığı (-) *Sinan'ın işsizliği (-) *Ailenin borçları (-) *Alt orta SED (-) - Danışma hedefi: *Etkili iletişim ve problem çözme becerilerini güçlendirilerek ailenin duygusal atmosferinin daha işlevsel, güvenli ve destekleyici yapıya dönüşmesi *Kurallar yeniden yapılandırılarak aile üyelerinin rol ve sorumlulukları ve alt sistemlerin uyumlu ve işlevsel yeniden yapılanması *Sinan ve Yasemin'in kariyer planlaması desteklenerek kök ailesinden ayrışmaları ve bireyselleşmelerinin desteklenmesi	
Oturum	Oturumun Amacı ve Planı
Ön oturum (30-60 dk) - Aileyi tanıma - Beklentilerin alınması - Yapılandırma	▪ Aile danışmanı tarafından süreç hakkında bilgilendirme yapılacaktır. ▪ Ön görüşme Asuman Hanım ve İdris Bey ile yapılacaktır. ▪ Terapötik ittifakın kurulması amacıyla aile üyeleri ile içten, saydam bir ilişki kurulmaya özen gösterilecektir. Eşler, ailelerinin işlevselliğini desteklemek için aile danışmanlığı

- Yazılı-sözlü onam - Terapötik ittifak - 9 boyutlu değerlendirme - Özetleme ve ödev - Bir sonraki oturum randevusu	hizmetine başvurularına olumlu geribildirim verilerek cesaretlendirilecektir. ▪ Danışma sürecinin amacı, oturum sayısı ve sıklığı, katılacak kişiler ve aile üyelerinin süreçten beklentileri ele alınacaktır. ▪ Eşlerden sözlü ve yazılı onam alınacaktır. Ardından eşler tarafından ailede algılanan problem ve danışma hizmetinden beklentilerinin neler olduğuna dair bilgi alınacaktır. ▪ Yarı Yapılandırılmış Aile-DSYM Görüşme Formu (Nazlı, 2025, baskıda) ile Aile-DSYM'nin dokuz boyutu hakkında veri toplanmaya başlanacaktır. ▪ Oturum boyunca eşlere eşit söz hakkı tanınmasına özen gösterilecektir. ▪ Oturum özetlenecektir. ▪ 1. Oturum randevusu planlanacaktır. ▪ Eşlere ödev olarak Aile Değerlendirme Ölçeği (Bulut, 1990) verilecektir. ▪ Elde edilen ilk veriler ile ön hipotez kurulacaktır. ▪ Aile ile ilgili elde edilen bilgiler doğrultusunda Karasu ailesinin aile sisteminde öncelikli olarak alt sistemler arası sınırlar ve kuralların yapılandırılması, etkileşim/iletişimin, etkili problem çözme becerilerinin geliştirilmesi ve çocukların kariyer planlarının ele alınmasının uygun olacağı düşünülmektedir.
1. Oturum (90 dk) - Ödev paylaşımı - Yapılandırma - Terapötik ittifak - 9 boyutlu değerlendirme - Özetleme ve ödev - Bir sonraki oturum randevusu	▪ Asuman Hanım ve İdris Bey ile oturum gerçekleştirilecektir. ▪ Ödevin değerlendirilmesi yapılacaktır. ▪ Süreç ile ilgili yapılandırma tekrar edilecektir. ▪ Yarı Yapılandırılmış Aile-DSYM Görüşme Formu (Nazlı, 2025, baskıda) ile Aile-DSYM'nin dokuz boyutu hakkında veri toplanmaya devam edilecektir. ▪ Danışma sürecinin amacı, beklentiler, oturum sayısı ve sıklığı, katılacak kişiler ile uzlaşılacaktır. (Muhtemelen 5 oturum ve 2 izleme) ▪ Oturum özetlenecektir. ▪ Eş alt sistemini güçlendirmek amacıyla eşlerden birlikte yapmaktan keyif alacakları bir etkinlik belirleyerek (doğa

	yürüyüşü yapmak, sevdikleri bir restoranda baş başa yemeğe gitmek vb.) bir sonraki oturuma yapmaları istenecektir ▪ Çalışma hipotezi ve müdahale planı hazırlanacaktır. ▪ 2. Oturuma Sinan'ın da katılması istenecektir.
2. Oturum (90 dk) - Ödev paylaşımı - Aile üyelerinin paylaşımları - Sinan'ın aile sistemine dahil edilmesi ve kariyer planı - Ailenin değerlendirmesinin alınması - Özetleme ve ödev - Bir sonraki oturum randevusu	▪ Ödevin değerlendirilmesi yapılacaktır. ▪ Bu oturum Asuman, İdris ve Sinan ile birlikte yapılacaktır. ▪ Oturumlara yeni dahil olan Sinan'a önceki oturumlar özetlenerek aile sistemindeki sorunları nasıl algıladığı, duygu ve düşünceleri dinlenecektir. ▪ Asuman ve İdris'in 23 yaşındaki Sinan'ın eve gelmesine ilişkin duygu ve düşüncelerini paylaşımları istenecektir. ▪ Sinan'ın aile sistemi içindeki rol ve sorumluluklarının neler olabileceği değerlendirilecektir. ▪ Sinan'ın gelecek kariyer planlarını değerlendirmesi istenecektir. ▪ Kariyer planlarının aile sistemine etkisine ilişkin aile üyelerine döngüsel sorular sorulacaktır. ▪ Aile üyelerinin oturumu ve kendilerini değerlendirmesi istenecektir. ▪ Oturum özetlenecektir. ▪ Tüm aile üyelerine bir sonraki oturuma kadar birlikte aile sohbeti yapması ödevi verilecektir. ▪ Bir sonraki oturuma tüm aile üyelerinin katılması istenecektir.
3. Oturum (90 dk) - Ödev paylaşımı - Yasemin ile terapötik ittifak kurulması - Etkili iletişim ve problem çözme beceri	▪ Tüm aile üyeleri ile ödev değerlendirmesi yapılacaktır. ▪ Oturuma yeni dahil olan Yasemin'e ilk iki oturum özetlenerek aile sistemindeki sorunları nasıl algıladığı, duygu ve düşünceleri dinlenecektir. ▪ Aile üyelerinin aile sohbeti ödevinde birbirleriyle iletişimde hangi noktalarda zorlandıkları ve aile üyelerinden beklentileri hakkında konuşmaları sağlanacaktır.

- Özetleme ve ödev - Bir sonraki oturum randevusu	▪ Aile üyelerine özellikle ben dili-biz dili gibi temel iletişim becerileri ile ilgili kısa bilgilendirme yapıldıktan sonra eşler arası iletişim biçimlerine yönelik dönüşlü sorular sorulacaktır. ▪ Ailede “etkili problem çözüme” becerisi için çalışılması amacıyla dönüşlü sorular kullanılarak aile üyeleri değişime teşvik edilecektir. ▪ Aile üyelerinin kendisini ve ailesini değerlendirmesi istenecektir. ▪ Oturum sonunda aile üyelerinin birlikte zaman geçireceği bir etkinlik yapması ödevi verilecektir. ▪ Oturum özetlenecek ve sonlandırma oturumuna tüm aile üyelerinin katılımı talep edilecektir.
4. Oturum (90 dk) - Ödev paylaşımı - Duygu paylaşımı için etkili iletişim becerisi, alt sistemlerin uyumu, sınırlar, kuralların ele alınması - Kariyer planlaması - Özetleme ve ödev - Bir sonraki oturum randevusu	▪ Ödevin değerlendirilmesi yapılacaktır. ▪ Duygular hakkında aile üyelerine kısa bir bilgilendirme yapılarak döngüsel/sistemik sorular aracılığıyla aile sistemlerindeki duygusal atmosfere dair farkındalık geliştirmeleri sağlanacaktır. ▪ Alt sistemler arası sınırlar ve ailedeki kurallar hakkında konuşulması planlanmaktadır. ▪ Alt sistemlerdeki rol ve sorumlulukların belirginleştirilmesi ve her bir aile üyesinin yerine getireceği birer sorumluluk belirlenmesi planlanmaktadır. ▪ Aile üyeleri ile birlikte ailenin yeni kuralların belirlenmesi planlanmaktadır. ▪ Yasemin ve Sinan’ın kariyer planlarını değerlendirmesi istenecektir. ▪ Yasemin ve Sinan’ın kariyer planları ile aile içi ilişkilerinin ilişkisini değerlendirmesi istenecektir. ▪ Oturum sonunda aile üyelerinin diğer oturuma kadar her bir alt sistem için belirlenen sorumlulukları yerine getirmesi ödevi verilecektir. ▪ Aile sisteminde meydana gelen değişimlerin kanıtları vurgulanacaktır.

	▪ Aile üyelerinin oturumu ve kendilerini değerlendirmesi istenecektir
5. Oturum (90 dk) - Ödev paylaşımı - Ailede değişimin değerlendirilmesi - Özetleme ve ödev - İzleme oturumu randevusu	▪ Ödevin değerlendirilmesi yapılacaktır. ▪ Oturum tüm aile üyeleri ile yapılacaktır. ▪ Aile üyelerinin tüm aile sistemindeki değişimleri değerlendirmesi istenecektir. ▪ Aile yapısı ve güçlü aile için yapılması önemli hususlar (bireysellik-bütünlük, kurallar, roller, etkili iletişim, problem çözme ve sınırlar gibi) ele alınacak ve birlikte neler yapılabileceği tartışılacaktır. ▪ Danışma amacı ve elde edilen kazanımların değerlendirilecektir. ▪ Tüm süreç özetlenecektir. ▪ Bir ay ara ile iki izleme oturumu planlanacaktır. ▪ İzleme oturumları tüm aile üyeleri ile yapılacaktır. ▪ İzleme oturuma kadar süreçte verilen tüm ödevlerin tekrar verilmesi planlanmaktadır.
1.İzleme Oturumu (30-60 dk) - Ödev paylaşımı - Aile yapısı değerlendirilmesi - Temel becerilerin incelenmesi - Ödev - İzleme oturumu randevusu	▪ Son oturumdan bir ay sonra yapılacaktır. ▪ Ödev değerlendirilecektir. ▪ Ailenin son oturum sonrası deneyimleri ele alınacaktır. ▪ İletişim ve problem çözme becerileri değerlendirilecektir. ▪ Oturumda belirlenen yeni kurallar ve üyelerin sorumlulukları değerlendirilecektir. ▪ Danışma sürecinde elde edilen kazanımları sürdürmek için yapılabilecekler ele alınacaktır. ▪ Aile üyelerine tüm üyelerin her hafta vakit geçireceği bir zaman dilimi belirlemeleri ve birlikte kararlaştırdıkları etkinlikleri haftalık olarak gerçekleştirmeleri ödevi verilecektir. ▪ Kapanış ve ikinci izleme oturumu yapılacaktır.
2.İzleme Oturumu (30-60 dk) - Ödev paylaşımı	▪ Birinci izleme oturumundan yaklaşık üç ay sonra yapılacaktır. ▪ Ödev değerlendirmesi yapılacaktır. ▪ Ailenin ilk izleme oturumundan bu yana deneyimleri ele alınacaktır.

- Aile yapısı değerlendirilmesi - Temel becerilerin değerlendirilmesi - Kullanılan baş etme becerilerinin değerlendirilmesi - Gelecek planlaması	▪ İletişim ve problem çözme becerileri değerlendirilecektir. ▪ Oturumda belirlenen yeni kurallar ve üyelerin sorumlulukları değerlendirilecektir. ▪ İkinci izleme oturumuna kadar ailenin karşılaştığı güçlükler karşısında hangi baş etme becerilerini kullandığı değerlendirilecektir. ▪ Danışma sürecinde elde edilen kazanımları sürdürmek için yapılabilecekler ele alınacaktır. ▪ İyi dilekler alınarak kapanış yapılacaktır.
Süpervizörün notları	▪ Aile geleneksel değerlere bağlı, bölgenin gelenek ve görenekleri konusunda bilgi edinilmesi etik olarak uygun olur. ▪ Bu aile ile 5 oturum daha uygun olabilir. Ön görüşme ve 1. Oturum anne-baba ile, 2. Oturum anne-baba ve büyük çocuk ile, 3.-4.-5. Oturumlar ve izleme oturumu tüm aile üyeleri ile yapılırsa işlevsel olur. ▪ Oturum hedefleri: *Ön görüşme ve 1. Oturumda ailenin 9 boyutu ve temel sorunu ele alınması. *2. Oturumda 23 yaşındaki çocuğun eve gelmesi ve aile sistemi içindeki rol ve sorumlulukları, gelecek kariyer planı. *3. Oturumda kardeş alt sistemi ve her iki çocuğun kariyer planı ile ebeveyn alt sisteminin destekleyici rolü ile etkili iletişim becerisi. *4. Oturumda etkili iletişim ve problem çözme becerisi. *5. Oturumda genel değerlendirme, 9 boyutun ele alınması *İzleme oturumunda genel değerlendirme ve gelecek planı gibi. ▪ Büyük çocuk 23 yaşında (beliren yetişkinlik dönemi), ikinci çocuk 15 yaşında (ergenlik dönemi) olması ailenin “çocukları evden ayrılan aile” döngüsünde olduğunu göstermektedir. Ülkemizde çocukların kendi ekonomik ihtiyaçlarını karşılaması, kariyer planlarını yapmaları kolay değildir. Danışma sürecinde kariyer planlamaya özel bir önem verilmesi uygun olur.

	▪ Ailenin alt orta SED düzeyinde olması nedeni ile tüm süreç boyunca terapötik ittifak kurulmaya özen gösterilmeli, çok kültürlü perspektif ile ailenin değerlerine koşulsuz kabul, saygı esaslı danışma süreci yönetilmesi ve aile üyelerine eşit mesafe/tarafsızlık ilkesi ile yaklaşılması, aile üyelerini ilgi ile dinleme, güvene dayalı sürecin yönetilmesine özen gösterilmesi önemlidir. ▪ Ailenin alt orta SED düzeyi değişim ve dönüşümü zorlayacaktır. Bu nedenle birincil değişimi hedeflemek uygun olur. ▪ Aile içi iletişim becerileri, ben ve biz dili, kaliteli zamanların artırılması, problem çözme becerisi, eş ve ebeveyn alt sisteminin güçlendirilmesi, sürecin ana hedefleri olması uygun olur. ▪ Terapötik iş birliği için doğru düzey empati kurulmalıdır. Alt orta SED duygu ve düşüncelerini tam ifade edemeyebilir. İlgörü, farkındalık düzeylerinin düşük olması normaldir. Bu nedenle süreçte “ileri düzeyde empati” kurulması yararlı olur.
--	---

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Ahlat Ağacı filmindeki Karasu Ailesi, Aile-DSYM çerçevesinde dokuz sistem boyutu temel alınarak değerlendirilmiş ve aile sistemine yönelik vaka formülasyonu ile müdahale planı geliştirilmiştir.

Karasu ailesi, aile yaşam döngüsünün çocukları evden ayrılan aile evresindedir. Bu evrede Karasu ailesinin çocukları Sinan’ın bumerang çocuk olarak üniversite mezuniyeti sonrası aile yanına geri dönmüştür. Türkiye’de genç nüfus ile ilgili son yıllardaki istatistiklere bakıldığında 2024 yılında ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin nüfusunun %22,9 olduğu, bir önceki yıla kıyasla bu oranın artmış olduğu ortaya konmuştur (TÜİK, 2025). Bu doğrultuda Karasu ailesinin içinde bulunduğu aile yaşam döngüsü evresinin Türkiye’nin son yıllarda içinde bulunduğu durumun önemli bir örneği olduğu düşünülmektedir. Son yıllarda ne

iş yaşamında ne de eğitimde yer alan genç yetişkinlerin artmasının Türkiye'deki aile sistemini etkileyen yeni bir durum olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu yaşam döngüsü evresindeki ailelere özgü önleyici ve gelişimsel odaklı aile danışmanlığı hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasının büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

Aile yaşam döngüsünün çocukları evden ayrılan aileler evresinde bumerang çocuğu olan aileye özgü bu aile danışmanlığı vaka örneğinin alanyazında Aile-DSYM'ye yönelik önemli bir örnek olduğu düşünülmektedir. Aile-DSYM'nin gelişimsel odaklı, kültüre duyarlı bir model olmasının Türkiye'nin geleneksel değerleri benimseyen ve iş ve eğitim hayatında olmayan genç yetişkinin aile sistemine dönmesini deneyimleyen bir çekirdek aile için işlevsel bir müdahale hizmeti olacağı öngörülmektedir.

Bu çalışma Ahlat Ağacı adlı filminin doküman analizi yapılmıştır. Saha çalışanları ve araştırmacıların çocukları evden ayrılan aile evresine yönelik Aile-DSYM temelli uygulama örneklerini nicel, nitel ve karma desenli araştırmalar ve değerlendirmelerle destekledikleri çalışmalar yürütmeleri yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Allendorf, K. (2012). Going nuclear? family structure and young women's health in india, 1992–2006. *Demography*, 50(3), 853-880. <https://doi.org/10.1007/s13524-012-0173-1>
- Alya, K. and Kanwal, S. I. S. (2018). Levels of loneliness and family structure among geriatrics. *Journal of Forensic Psychology*, 3(1). <https://doi.org/10.4172/2475-319x.1000135>
- Carter, B., & McGoldrick, M. (2005). Overview: The expanded family life cycle: Individual, family, and social perspectives. In B. Carter & M. McGoldrick (Eds.), *The expanded family life cycle: Individual, family, and social perspectives* (pp. 1–26). Allyn & Bacon.
- Choi, S. K. (2016). A study on the korean family structure through daegu family registry 1681-1876; pre-modern nuclear family theory revisited. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2838007>
- Doğan Bulut, N. ve Asan, A. (2020). Evli Bireylerin Aile Yaşam Döngüsü Basamaklarında Algıladıkları Stres ve Aile Stresörleri ile Başa Çıkma Yöntemlerinin İncelenmesi. *Academic Platform Journal of Education and Change*, 3(1), 61-78.
- Erdem, G., Adli-İsleyen, M., Baltarlı, N., & Kılıç, E. (2022). Low-income turkish mothers' conceptions and experiences of family life. *Frontiers in Psychology*, 12. doi: 10.3389/fpsyg.2021.756278
- Gladding, S. (2015). *Aile Terapisi: Tarihi, Kuram ve Uygulamaları* (İ. Keklik, İ. Yıldırım, çev. ed.). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
- Hallaç, A. ve Öz, F. (2014). Aile kavramına kuramsal bir bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(2), 142-153. doi: 10.5455/cap.20130625102321
- Iwanski, A., Lichtenstein, L., Forster, F., Stadelmann, C., Bodenmann, G., & Zimmermann, P. (2023). A family systems perspective on attachment security and dependency to mother and father in preschool: Differential and reciprocal effects on children's emotional and behavioral problems. *Brain Sciences*, 13(1), 35. doi: 10.3390/brainsci13010035
- Karataş, K. (2001). Toplumsal Değişme ve Aile. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 12(2), 89-98. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/802461> adresinden erişilmiştir.
- Khalid, A., Khan, A. P., Mangan, S., Kumar, S., Golani, S., & Zaidi, K. A. (2021). Joint family or nuclear family: the youth's perspective. *Asian Journal of Social Sciences and Management Studies*, 8(1), 1-6. <https://doi.org/10.20448/journal.500.2021.81.1.6>
- Kishino, M., Koffman, J., Nagatomi, H., Yuasa, M., & Ellis-Smith, C. (2023). Complexity and function of family involvement in advance care planning: a qualitative study of perspectives from people living with advanced cancer, family members and healthcare professionals. *Palliative Medicine*, 37(9), 1434-1446. <https://doi.org/10.1177/02692163231194202>

- Klever, P. (2005). Multigenerational stress and nuclear family functioning. *Contemporary Family Therapy*, 27(2), 233-250. <https://doi.org/10.1007/s10591-005-4041-7>
- Lodhi, F. S., Rabbani, U., Khan, A. A., Raza, O., Holakouie-Naieni, K., Yaseri, M., ... & Montazeri, A. (2021). Factors associated with quality of life among joint and nuclear families: a population-based study. *BMC Public Health*, 21(1). <https://doi.org/10.1186/s12889-021-10265-2>
- Mehta, A., Cohen, S. R., & Chan, L. (2009). Palliative care: a need for a family systems approach. *Palliative and Supportive Care*, 7(2), 235-243. <https://doi.org/10.1017/s1478951509000303>
- Nazlı, S. (2015). *Aile Danışmanlığı* (12. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık
- Nazlı (2020). Aile psikolojik danışması süreci. S. Nazlı (Ed.) *Evlilik ve aile psikolojik danışmanlığı* içinde (s.110-134). Ankara: Anı Yayıncılık
- Nazlı, S. (2025, baskıda). Aile danışmasında vaka formülasyonu ve müdahale planı hazırlama: Aile-DSYM temelli. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*.
- Selman, A. ve Uçar, R. (2017). Türk Toplumı Bağlamında Aile Yaşam Döngüsü Süreçleri. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 11(22), 213-234. https://toplumbilimleri.com/?mod=makale_tr_ozet&makale_id=479# adresinden erişilmiştir.
- South, S. J., & Lei, L. (2015). Failures-to-launch and boomerang kids: Contemporary determinants of leaving and returning to the parental home. *Social Forces*, 94(2), 863-890. doi: 10.1093/sf/sov064
- Taylan, H.H. (2009). Türkiye’de köy ailesinde aile içi ilişkiler. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (22), 117-138. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/151999> adresinden erişilmiştir.
- TÜİK (2025). İstatistiklerle Gençlik, 2024. Haber Bülteni, Sayı 54077. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2024-54077> adresinden erişilmiştir.
- Yılmazçoban, A. M. (2008). Aile kurumu ve Türk ailesinde bütünlükçü yapı. *Türk Dünyası Araştırmaları*, (176), 154-168.

Extended Abstract

This study, prepared within the scope of Family-CPMM, designed a family counseling process for the Karasu family featured in the 2018 film *The Wild Pear*, directed by Nuri Bilge Ceylan. The case formulation is based on the first 2 hours and 30 minutes of the film, focusing on the period following Sinan, the son of the Karasu family, returning to his family home after graduating from university. The Karasu family is a nuclear family of four living in a small district of Çanakkale, in the stage of the family life cycle where their children have left home. In this regard, the method of the study is based on document analysis and presentation of facts.

Case Formulation

- **Family structure:** The Karasu family is a nuclear family consisting of four members: a mother, a father, a daughter, and a son.
- **Socio-demographic characteristics:** The father, İdris, is 50 years old, a high school graduate, and a classroom teacher. The mother, Asuman, is 40 years old, a middle school graduate, and a childcare worker. Yasemin is 15 years old and a high school student. Sinan is 23 years old, a college graduate, and awaiting a teaching position. The family has a traditional structure and is of lower-middle economic status.
- **Nine dimensions of the family:** In the Karasu family, the nine dimensions of the family system, particularly the subsystems/boundaries, interaction, rules, individuality/integrity, family life cycle, and family function dimensions, were found to be weak (Table 1).
- **Current problem/symptom of the family:** Problems with communication and interaction within the family
- **Protective and risk factors of the family:** Despite the crises experienced by the Karasu family, traditional values such as family ties and economic support from relatives, living in a small town, the father's regular income, and the small size of the family stand out as protective factors, while emotional disconnect between spouses,

İdris' gambling addiction, Sinan's unemployment, debts, and low socioeconomic status are considered risk factors.

- ***Dimensions recommended for restructuring:*** In the Karasu family, it would be beneficial to restructure the spouse subsystem and parent subsystem, family rules, and interaction/communication dimensions.

- ***The family's predicted potential for change:*** It is predicted that family members will develop effective communication skills, make efforts to become more aware of each other's feelings and thoughts, and that primary-level change will occur.

- ***Primary and secondary change criteria targeted at the end of the counseling process:***

*Strengthen the spouse and parent subsystems

*To rebuild the emotional atmosphere in the family through effective communication

*To rebuild the rules in the family

*To support Sinan and Yasemin's career plans

- ***The family's expectations and motivation from the counseling process:*** It is anticipated that members of the Karasu family will be motivated to actively participate in the family counseling process with the expectation of establishing healthy communication and fulfilling their roles.

- ***Basic hypothesis of the counseling process:*** The Karasu family in the movie The Wild Pear Tree was evaluated based on the 9 dimensions of Family-CPMM. In line with these evaluations, the *basic hypotheses* of the family counseling process to be carried out with the Karasu family are as follows:

1. By strengthening effective communication and problem-solving skills, the family's emotional atmosphere will be transformed into a more functional, secure, and supportive structure.

2. By restructuring rules, the roles and responsibilities of family members and the harmonious and functional restructuring of subsystems will be ensured.

3. Sinan and Yasemin's career planning will be supported to facilitate their separation from their nuclear family and their individuation.

Intervention Plan

Pre-interview: The preliminary interview will be conducted with Asuman and İdris, the process will be introduced, their expectations from the service will be listened to, and verbal and written informed consent will be obtained. Data collection on the nine dimensions of the Family-CPMM will begin using the Semi-Structured Family-CPMM Interview Form (Nazlı, 2025, in press).

First session: The first session will be conducted with Asuman and İdris. The nine dimensions of Family-CPMM will continue to be assessed using the semi-structured Family-CPMM Interview Form (Nazlı, 2025, in press). The purpose of the counseling process, expectations, number and frequency of sessions, and participants will be agreed upon. The couple will be assigned a task to do together.

Second session: It will be conducted with Asuman, İdris, and Sinan. Sinan will be given a summary of the previous session. Sinan's inclusion in the family system and his career plan will be discussed, and the family's assessment will be taken. All family members will be assigned the task of having family conversations until the next session.

Third session: This session will be conducted with all family members. Homework will be evaluated. A therapeutic alliance will be established with Yasemin. Effective communication and problem-solving skills will be worked on with family members. Family members will be assigned homework to engage in an activity together.

Fourth session: This session will be conducted with all family members. Homework will be evaluated. Effective communication skills for sharing feelings, compatibility of subsystems, boundaries, and rules will be discussed. Sinan and Yasemin's career plans will be evaluated. Family members will be assigned homework to fulfill the responsibilities assigned to each subsystem before the next session.

Fifth session: The assignment will be evaluated. The session will be conducted with all family members. Family members will be asked to evaluate changes in the entire family

system. Important issues for family structure and a strong family will be discussed, and possible actions will be explored together. The purpose of the consultation and the gains achieved will be evaluated.

First follow-up session: Held one month after the last session, this session will address family structure, new rules, and responsibilities; members will be given assignments to spend time together.

Second follow-up session: Held approximately three months later, this session will evaluate the coping skills used by family members in response to the difficulties they have encountered and their plans for the future.

In this study, the Karasu family in the movie The Wild Pear Tree was evaluated within the framework of the Family-CPMM model and examined as a boomerang child case in the stage of families whose children have left home. It is anticipated that this study will draw attention to the effects of rising youth unemployment in Turkey on the family system and emphasize the importance of culturally sensitive, developmentally focused family counseling practices.

Yazarlar Hakkında / About Authors

Yazar. Lisansüstü Öğrencisi, Asiye Dilber.

Asiye Dilber.

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.

It has been reported by the author that there is no conflict of interest.

Fonlama / Funding

Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.

No funding has been received.

ORCID

Asiye Dilber <https://orcid.org/0000-0002-3793-5999>

Teşekkür

Bu çalışmanın ortaya çıkış sürecinde değerli katkı ve destekleri için Evlilik ve Aile Danışmanlığı Uygulamaları doktora dersinin sorumlu öğretim üyesi Prof. Dr. Serap Nazlı'ya çok teşekkür ederim.